

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ได้ให้ความสำคัญแก่เกษตรกรรมมาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของประเทศไทยเรานั้น ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ คือร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และประชากรเหล่านี้ มีสภาพความเป็นอยู่มาตรฐานการครองชีพอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่ารัฐบาลจะได้มีการวางแผน โดยมีการระบุไว้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่ก็ปรากฏว่านับตั้งแต่ได้เริ่มใช้แผนพัฒนาดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน เข้าแผนพัฒนาฉบับที่ 5 แล้ว การพัฒนาการทางด้านการเกษตรก็ยังไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร แม้จะได้มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งเครื่องทุ่นแรง และวัสดุหรืออุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น แต่ก็ยังไม่อาจที่จะยกมาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรให้สูงขึ้นได้ สาเหตุเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจน มีหนี้สินติดพันอยู่เสมอ เมื่อเผชิญกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นตลอดเวลา ทำให้ไม่มีความสามารถในการออม เมื่อถึงฤดูกาลผลิตใหม่ จึงต้องใช้วิธีกู้ยืมมาเป็นทุนในการดำเนินงานครั้งใหม่อีก เกษตรกรจึงอยู่ในวงจรแห่งความยากจนเช่นเดิม ¹

เมื่อเป็นเช่นนี้ โอกาสที่เพิ่มการผลิตและยกระดับรายได้ให้แก่ชาวนา ชาวไร่ก็ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ห่างไกล อีกประการหนึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ชาวนาไทยนั้นอยู่ในฐานะที่เป็นผู้เช่าเป็นส่วนใหญ่ และสัญญาเช่าก็มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนเจ้าของที่ดิน ทำให้ชาวนาผู้เช่าละเลยไม่สนใจที่จะทำนุบำรุงที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิต แม้ว่าทางการจะได้พยายามแก้ไขในเรื่องนี้อยู่เหมือนกัน เป็นต้นว่า การออกพระราชบัญญัติควบคุมการเช่าในปี พ.ศ. 2517 แต่ก็มีปัญหาในทางปฏิบัติบางประการ และในเรื่องการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร โดยการออกพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ที่ตราขึ้นในปี พ.ศ. 2518 ก็มีข้อบกพร่องอยู่มาก ซึ่งปัจจุบันก็ยังไม่ให้ผลในทางปฏิบัติมากนัก

---

¹ ชูศักดิ์ หิมะทองคำ "ปัญหาการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของ ธ.ก.ส. สิ่งที่รัฐบาลต้องใส่ใจ" หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจรายวัน (28 พฤศจิกายน 2526) : 6

สินเชื่อการเกษตร จึงเป็นมาตรการอีกประการหนึ่งของรัฐบาลที่จะต้องจัดทำให้เพียงพอ ทั้งนี้เพราะเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า เกษตรกรขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการผลิต ดังนั้นโอกาสที่เกษตรกรจะนำวิธีการเพาะปลูกแผนใหม่มาใช้จึงมีน้อย เพราะต้องใช้เงินทุนมาก ทางช่วยในเรื่องนี้ คือจะต้องหาสินเชื่อที่ดีให้แก่เกษตรกร ความพยายามดังกล่าวของรัฐเริ่มเป็นผลเมื่อปี พ.ศ. 2518 โดยที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายโดยให้ธนาคารพาณิชย์ของประเทศทั้ง 16 ธนาคาร ต้องจัดสรรวงเงินสินเชื่อขึ้นจำนวนหนึ่ง (ในปี พ.ศ. 2518 กำหนดจากยอดคงค้างจากการให้กู้ยืมและการให้เครดิตของธนาคารนั้น ๆ ณ 31 ธ.ค. 17 ต่อมาเนื่องจากมีความไม่สะดวกบางประการ จึงได้เปลี่ยนเป็นกำหนดจากยอดเงินฝากของธนาคารแต่ละแห่ง ณ วันสิ้นปีที่ผ่านมา ปัจจุบันกำหนดเป็นจำนวนร้อยละ 13) เป็นสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยที่ส่วนหนึ่งจะต้องดำเนินการจัดสรรให้เกษตรกรกู้โดยตรง (รวมทั้งการติดตามทวงถามเงินกู้กลับคืนเอาเอง) อีกส่วนหนึ่งจะต้องจัดสรรให้ธุรกิจที่มีการประกอบการโดยนำเอาผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบ หากไม่สามารถปฏิบัติตามได้จะต้องนำเงินที่ไม่สามารถปล่อยให้กู้ได้ดังกล่าว นำไปให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นผู้ปล่อยสินเชื่อแทนต่อไป

การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายจัดสรรวงเงินดังกล่าว เพื่อเป็นสินเชื่อในภาคเกษตรกรรมนั้น ก็เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่ง เพราะรัฐบาลได้เล็งเห็นแล้วว่าวิธีการอำนวยความสะดวกและการให้เครดิต ของธนาคารนั้นมีวิธีการที่ดี รัดกุม (ปัจจุบันธนาคารกรุงเทพ ได้มีวิธีการอำนวยความสะดวกในการเกษตรในรูปแบบหลักเกณฑ์ที่น่าสนใจ รวมทั้งการให้กู้ในลักษณะของการให้กู้แก่กลุ่มเกษตรกร และการให้กู้ที่เป็นโครงการร่วมระหว่างกิจการเอกชนกับเกษตรกรในรูปแบบของ "โครงการเบ็ดเสร็จ" เช่น โครงการหนองหว้า เป็นต้น)¹ แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีธนาคารพาณิชย์อีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถให้การสนับสนุนนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลได้เต็มที่ ซึ่งจำเป็นต้องนำเงินส่วนที่ยังไม่สามารถให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรได้ตามข้อกำหนดดังกล่าวไปฝากไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้ครบตามจำนวนเป้าหมายแต่ละปี

¹ บทความ, "สินเชื่อเพื่อการเกษตรกับธนาคารพาณิชย์", เศรษฐกิจรายสัปดาห์

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 จาก การโอนทรัพย์สินและหนี้สินของธนาคารเพื่อการสหกรณ์เดิม ตามความในมาตรา 5 แห่งพระราช บัญญัติยกเลิกธนาคารเพื่อการสหกรณ์ พุทธศักราช 2486 เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2509 สาเหตุ เพราะไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล ในการกระจายการให้สินเชื่อแก่บุคคล สถาบันที่ทำธุรกิจด้านการเกษตรได้อย่างทั่วถึง

จากพระราชบัญญัติที่ยกเลิกดังกล่าวนี้ ธ.ก.ส. จึงได้เริ่มดำเนินกิจการต่อมานับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2509 เป็นต้นมา ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ซึ่งระบุถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเอาไว้ว่า เพื่อให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือด้านการ ให้กู้ยืมเงิน เพื่อการส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรซึ่งมี กฎหมายรองรับให้เป็นนิติบุคคล สนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ ของเกษตรกร ดังนั้น ธ.ก.ส. จึงได้ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรเป็น 5 ลักษณะ คือ ¹

1. เกษตรกรรายบุคคล
2. สหกรณ์การเกษตร
3. กลุ่มเกษตรกร
4. นิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร
5. ผู้ที่ไม่ได้เป็นเกษตรกร แต่ได้ฝากเงินไว้กับ ธ.ก.ส. ด้วยตามพระราชบัญญัติประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 121 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2525 (ข้อ 6) เพื่อจะทำให้ ธ.ก.ส. สามารถที่จะระดมทุนเพื่อเป็นสินเชื่อสำหรับเกษตรกรได้มากขึ้น

การดำเนินงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางทั้งเกษตรกรรายคน สถาบันการเกษตรกรรม สอดตามความมุ่งหมายของรัฐบาล เมื่อดูจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509-2527 ธ.ก.ส. สามารถให้สินเชื่อมีปริมาณสูงขึ้นทุกปี ทั้งในด้านจำนวนและมูลค่า (ภาค ผนวก ข)

---

¹พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2525, ฉบับที่ 3 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 99 (27 สิงหาคม 2525) : 3 - 8

แม้ว่าปริมาณการจ่ายเงินกู้ของ ธ.ก.ส. จะมีอัตราการเพิ่มที่สูงขึ้นทุกปี แต่ก็ยังไม่เป็นที่เพียงพอกับความต้องการ กล่าวคือ ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรในแต่ละปีนั้นประมาณไม่ต่ำกว่า 13,400.- ล้านบาท แต่ ธ.ก.ส. ยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้ตามจำนวนดังกล่าว ซึ่งเป็นผลให้ ธ.ก.ส. ต้องแสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อการขยายงานอยู่ตลอดเวลา อีกประการหนึ่งการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. เองนั้นจะให้สำเร็จตามนโยบายของรัฐบาลได้ จะต้องมียังยัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบ

1. เงินทุนจำนวนที่เพียงพอ
2. การจัดการและการบริหารที่ดี
3. พนักงานสินเชื่อที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การจัดแผนงานที่แน่นอน รัดกุม เป็นระเบียบ

สำหรับ ธ.ก.ส. เองนั้นในทางปฏิบัติมักจะพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานอยู่หลายประการ ประการหนึ่ง คือเรื่องการศึกษาพิจารณาด้านการกำกับสินเชื่อ นั้น ก็ต้องคำนึงถึงพื้นฐานซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ว่า ในการให้กู้ยืมผู้ให้กู้จะต้องได้รับการชำระคืนจากผู้กู้ และการที่จะต้องได้รับชำระหนี้คืนนี้เองจึงเป็นภาระและหน้าที่ของผู้ให้กู้เพิ่มขึ้นมา แนวความคิดดั้งเดิมของการให้เครดิตโดยทั่ว ๆ ไปนั้น ต้องคำนึงถึงหลักใหญ่ 5 ประการ คือความสามารถของผู้กู้ ภาวะเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ฐานะและเงินทุน ความประพฤติและอุปนิสัย และหลักทรัพย์ที่เป็นประกัน ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อที่จะให้ผู้ให้กู้มีความแน่ใจว่าเงินที่ให้ผู้กู้ไปนั้นจะไม่สูญ ผู้ให้กู้จะต้องกำหนดแผนงานว่าจะต้องทำอะไร จึงจะช่วยให้ผู้กู้นำเงินไปใช้เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อการผลิตมากที่สุด ให้มีความสามารถที่จะเพิ่มผลิตผลและมีรายได้สูงขึ้น ซึ่งหากไม่กระทำเช่นนี้แล้วย่อมจะมีปัญหาในด้านของหนี้ค้างชำระติดตามมา

แต่เมื่อมาพูดถึงนโยบายของรัฐบาลส่วนมากจะเน้นไปในลักษณะของการสงเคราะห์ ซึ่งผลเสียของการสงเคราะห์เกษตรกร และจากการที่ ธ.ก.ส. เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ เกษตรกรจึงไม่ค่อยเอาใจใส่เท่าที่ควร เพราะมันใจว่าอย่างไรเสีย สถาบันการเงินของรัฐก็คงไม่กล้าดำเนินคดีฟ้องร้องเอากับตนอย่างแน่นอน การไม่ชำระหนี้คืนนั้น จะมีผลเสียก่อให้เกิดปัญหาภายในสำหรับ ธ.ก.ส. ดังนี้ ¹

¹ เฉลียว พิศลยบุตร "ปัญหาการชำระหนี้ในด้านสินเชื่อการเกษตร", วารสาร ธ.ก.ส. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มีนาคม 2517):15 - 16

1. การจ่ายเงินกู้ต่อไปย่อมกระทำได้ยาก รายได้ของ ธ.ก.ส. จะลดต่ำลงในขณะที่ค่าใช้จ่า
ยนับวันจะสูงขึ้น ไม่ช้าจะประสบภาวะการขาดทุน

2. การชำระหนี้คืน ธ.ก.ส. จะไม่สามารถชำระหนี้คืนให้กับเจ้าหนี้ สถาบันการเงิน ภาย
นอกที่มีพันธะผูกพันกันนับตั้งแต่ผู้ให้กู้ในประเทศและต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคาร
พาณิชย์เป็นต้น

3. การหมุนเวียนของเงินทุนเพื่อหาประโยชน์ของ ธ.ก.ส. ไม่คล่องตัว ทำให้กำไรลดต่ำ
ลง ซึ่งกระทบกระเทือนต่อเงินทุนของธนาคาร อันมีผลต่อการกู้เงินของลูกค้ายรายอื่น ๆ ด้วย

ปัญหาเรื่องหนี้ค้างชำระของเกษตรกรที่มีจำนวนสูงขึ้นทุกปี ทำให้ฝ่ายจัดการของ ธ.ก.ส.
ต้องพิจารณาตัดสินใจลงไปว่าจะดำรงสถานะของสถาบันนี้อย่างไรจึงจะเป็นได้ในลักษณะของสถาบันการ
เงินของรัฐที่สนองทั้งนโยบายในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ และขณะเดียวกันก็ต้องสนับสนุนด้านเงิน
ทุนให้แก่เกษตรกร และก็ต้องดำเนินธุรกิจที่สามารถเลี้ยงตัวเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเป็นภาระของรัฐบาลที่
จะต้องเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนดังเช่นการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจหลาย ๆ แห่งในปัจจุบัน

และนอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังต้องรับภาระค่าใช้จ่า ซึ่งเป็ต้นทุนการดำเนินการในหลาย ๆ
ด้าน อาทิเช่น ต้นทุนด้านการพนักงาน ต้นทุนในรูปของการแบกภาระอัตราดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายให้กับ
แหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่ยืมมา ซึ่งรายใหญ่ก็คือธนาคารพาณิชย์ ต้นทุนในการอำนวยความสะดวกการเกษตร
ฯลฯ ในขณะเดียวกันแหล่งที่มาซึ่งรายได้ของ ธ.ก.ส. ก็ถูกจำกัด เนื่องจากตนเป็นสถาบันที่ไม่ได้มุ่ง
แสวงหากำไรเป็นหลักดังเช่นสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะอัตราดอกเบี้ยที่ ธ.ก.ส. เรียกเก็บจากลูกค้า
โดยทั่วไป จะอยู่ในระดับที่สูงสุดไม่เกิน 14 - 15 ต่อปี ขณะที่สถาบันการเงินอื่นสามารถเรียกเก็บ
จากลูกค้าได้ระหว่าง 15 - 21 ต่อปี

เพื่อปรับสภาพให้ตนเองสามารถดำรงสถานะอยู่ได้ข้างต้น ธ.ก.ส. จึงได้ริเริ่มโครงการ
อำนวยความสะดวกในรูปแบบใหม่ควบคู่ไปกับลักษณะการให้สินเชื่อรูปแบบเดิม คือการให้สินเชื่อเป็นเงินสดและ
อุปกรณ์การเกษตร ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะใหม่นี้ได้มีการตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ใน ธ.ก.ส. เพื่อให้
มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือสายงานเงินสดอุปกรณ์การเกษตร ซึ่งขึ้นตรงต่อฝ่ายเงินกู้

โดยทีมงานด้านการให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้าของ ธ.ก.ส. ในรูปวัสดุอุปกรณ์การเกษตรเป็นความพยายามของ ธ.ก.ส. ในการริเริ่มดำเนินการโครงการใหม่ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรโดยตรง และในทางอ้อมก็เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายของ ธ.ก.ส. ในเรื่องของการติดตาม การตรวจสอบการใช้เงินกู้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจะสำเร็จเพียงใด จะได้อภิปรายผลในบทสรุปท้ายต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับ

1. พื้นฐานเบื้องต้นถึงมูลเหตุจูงใจและสาเหตุที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเสนอตัวเข้าดำเนินงานในการให้สินเชื่อในรูปวัสดุและอุปกรณ์การเกษตร
2. ขั้นตอนและการจัดการให้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเรื่องการวางแผน การจัดตั้ง การปฏิบัติขั้นตอนดำเนินงาน การควบคุม ผลที่เกิดขึ้นและข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ
3. ความคิดเห็นของเกษตรกรลูกค้าเกี่ยวกับปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานการให้สินเชื่อในรูปวัสดุและอุปกรณ์การเกษตร
4. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรลูกค้าผู้ใช้บริการสินเชื่อในรูปแบบดังกล่าว

ขอบเขตของการศึกษาและวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน ให้สินเชื่อในรูปวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยกำหนดขอบเขตเฉพาะกลุ่มประชากรที่เป็นเกษตรกรลูกค้า ที่ใช้บริการจาก ธ.ก.ส. ซึ่งมีสถิติการใช้บริการสินเชื่อในรูปแบบนี้สูงสุด 5 อันดับแรกคือ เกษตรกรลูกค้าจากสาขานครราชสีมา อุดรธานี สุพรรณบุรี นครสวรรค์ และเชียงใหม่ มีจำนวนเกษตรกรลูกค้าทั้งสิ้น 328,132 คน¹ แต่จะเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเกษตรกรลูกค้าที่ใช้บริการจากสาขา ธ.ก.ส. ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 600 ราย เพราะเป็นสาขาที่มีการใช้บริการสินเชื่อสูงสุด โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

¹ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร "รายงานกิจการ ๗๖ ปี ๖๖ ปีที่ก้าวไกล
ขาดทุนประจำปี 2526" กรุงเทพมหานคร, (1 เมษายน 2526 - 31 มีนาคม 2527): 96 - 96

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2527 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2529

สมมุติฐานที่ใช้ศึกษา

ข้อสมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจ่ายเงินกู้เป็น
วัตถุประสงค์การเกษตรของ ธ.ก.ส. ได้แก่

1. การดำเนินงานของธนาคารฯ มีอุปสรรคเนื่องจากความไม่คล่องตัวของระบบการจ่าย
วัตถุประสงค์การเกษตร
2. การดำเนินงานของธนาคารฯ มีอุปสรรคเนื่องจากขาดแคลนสถานที่ที่ใช้เก็บวัตถุประสงค์
การเกษตร
3. การประชาสัมพันธ์ด้านการให้สินเชื่อในรูปแบบค้ำถั่วของธนาคารฯ ยังไม่แพร่หลาย

วิธีการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

ก. การสอบถามและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ของสายงานวัตถุประสงค์
การเกษตร เจ้าหน้าที่สินเชื่อที่ปฏิบัติงานตามสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะเน้นหนักที่สาขาอุดรธานี ตามหน่วย
อำเภอที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก เนื่องจากตัวพนักงานนั้นเป็นผู้ที่สัมผัสกับเกษตรกร
ลูกค้าโดยตรง การสัมภาษณ์จะทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินงานค้ำถั่ว ยิ่งกว่านั้น
พนักงานผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้ คือผู้ที่ป้อนข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานมาสู่สายงานวัตถุประสงค์
การเกษตร ซึ่งจะนำมาแก้ไขปรับปรุงในอนาคตต่อไป

การสัมภาษณ์จะใช้ทั้งแบบไม่เป็นทางการ คือไม่มีการกำหนดรายละเอียดของการสนทนา
ว่าจะเริ่มต้นจากจุดใดก่อนหลัง จะใช้วิธีสนทนาไปเรื่อย ๆ ถึงประเด็นทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
โดยเน้นสิ่งที่เขาประสบอยู่เมื่อมองทั้งทางด้านพนักงานและด้านเกษตรกรควบคู่กันไป สำหรับแบบที่เป็น
ทางการ จะใช้วิธีการกำหนดเป็นหัวข้อ ลำดับของการสนทนาในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เช่น
ปัญหาด้านราคา ปัญหาด้านคุณภาพสินค้า ปัญหาเรื่องการให้บริการหลังการจำหน่าย ปัญหาเรื่องคลัง
สินค้าของธนาคารฯ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานต่อไปในอนาคต

กลุ่มของพนักงานผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีทั้งพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานใหญ่ คือ พนักงานในสายงานวัสดุอุปกรณ์การเกษตร พนักงานที่ปฏิบัติงานตามสาขา หน่วยอำเภอต่าง ๆ อาทิเช่น สระบุรี นครสวรรค์ พิษณุโลก อุตรธานี และกาฬสินธุ์ นอกจากนี้การสัมภาษณ์รวมไปถึงบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวจากสถาบันเอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการเพื่อให้ข้อมูลบางตอนกระ่างชัดเจน

ข. การใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อดังกล่าว ที่ ธ.ก.ส.สาขาอุตรธานี โดยจำแนกตามอำเภอต่าง ๆ ตามสถิติของผู้ใช้บริการ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

โดยการค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประจำมหาวิทยาลัย ธนาคารพาณิชย์ วารสารของสมาคมธนาคารไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย และเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง แต่เอกสารหลักที่สำคัญที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่รายงานกิจการผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาของ ธ.ก.ส. จุลสารภายใน ธ.ก.ส. และเอกสารโรเนียวภายในที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรตั้งแต่เริ่มโครงการนี้คือ ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น

3. การประมวลข้อมูล จากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นจากแบบสำรวจ โดยนำเอาหลักการสถิติมาประยุกต์

การนำเสนอเรื่อง

จะแบ่งสรรเรื่องต่าง ๆ เป็นบทและตอน โดยตอนแรกเป็นการปูพื้นฐานทั่ว ๆ ไป ตอนที่สองเป็นการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติงานที่สายงานวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรได้ดำเนินการอยู่ ต่อมาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนสุดท้ายเป็นส่วนที่แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย บทสรุป เอกสารอ้างอิงในภาคผนวกท้ายเล่ม

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

การศึกษาและวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คาดหวังถึงประโยชน์ที่พึงจะได้รับ คือ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะของการให้สินเชื่อในรูปแบบใหม่ ที่ไม่มีสถาบันการเงินแห่งใด ในประเทศปฏิบัติกัน ได้ทราบในชั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การพนักงาน การประสานงาน การติดต่อ การควบคุม ตลอดจนการประเมินผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่าบรรลุผลสำเร็จในชั้นใดแล้ว
2. จะได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารงานของ ธ.ก.ส. และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไข พัฒนาริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อบุคคลภายนอก เกษตรกร รวมทั้งจะช่วยให้เกิดการตื่นตัวในการที่จะพัฒนาบทบาทของการให้สินเชื่อที่แตกต่างจากที่ปฏิบัติอยู่ อันอาจจะไปประยุกต์กับสถาบันการเงินอื่น ๆ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์งานดังกล่าวของธนาคาร ที่ให้บริการแก่เกษตรกร ลูกค้า

คำจำกัดความ

ธ.ก.ส. หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สินเชื่อเพื่อการเกษตร หมายถึง การให้กู้ยืมแก่เกษตรกรผู้ประกอบกิจการสิกรรม ประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับสินเชื่อ คือเกษตรกรทั้งที่เป็นเอกชนและนิติบุคคล

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพในการทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหม และสาวไหม การทำนาเกลือ การปลูกกล้วยไม้หรือไม้ดอก การปลูกไม้สน การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงกุ้ง การเพาะเห็ด หรืออาชีพการเกษตรอื่นตามที่คณะกรรมการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำหนด และหมายรวมถึงนิติบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์

ประสงค์ในการประกอบกิจการดังกล่าว

ผู้จัดหา ผู้จำหน่าย หมายถึง ผู้ผลิตวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้จัดหา หรือผู้จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ให้กับลูกค้า ธ.ก.ส.

ปีบัญชี หมายถึง รอบปีแห่งการดำเนินงาน ซึ่งแยกออกได้ดังนี้คือ

1. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515-2519 ปีบัญชี หมายถึง เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม และสิ้นสุด ณ 31 ธันวาคมของปีเดียวกัน

2. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2526 ปีบัญชีจะสิ้นสุดในวันที่ 31 มีนาคม โดยเริ่มปีบัญชีจากวันที่ 1 เมษายน ของปีหนึ่ง และไปสิ้นสุด ณ 31 มีนาคม ของปีถัดไป ยกเว้นปีบัญชี 2520 ซึ่งเริ่มจากวันที่ 1 มกราคม 2520 สิ้นสุด ณ 31 มีนาคม 2520

เหตุผลที่เปลี่ยนแปลงระยะเวลาในปีบัญชีดังกล่าว เนื่องจากเพื่อให้การบันทึกรายการทางบัญชี สอดคล้องกับผลผลิตตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวของเกษตรกร

วก. หมายถึง วัสดุและอุปกรณ์การเกษตร